

Griffie

Van: Biodiversiteitsteam Woerden <btwoerden@gmail.com>
Verzonden: zondag 4 augustus 2024 17:07
Aan: Raadsgriffie
Onderwerp: Visiedocument Biodiversiteitsteam
Bijlagen: Visie Biodiversiteitsteam juli 2024.pdf

Beste griffie,

Sinds 2021 is het Biodiversiteitsteam actief in Woerden. Wij zijn een samenwerkingsverband van IVN Woerden, KNNV Woerden en Duurzaam Woerden. Wij hebben een visiedocument geschreven als leidraad voor onze werkzaamheden en zouden dit graag onder de aandacht van de raads- en commissieleden willen brengen. Is het voor u mogelijk dit document toe te voegen als bijlage aan één van de eerstvolgende wekelijkse griffie nieuwsbrieven?

Het visiedocument is als bijlage bijgevoegd bij deze e-mail, en kan ook gedownload worden van onze website, via <https://biodiversiteitsteam.nl/index.php/visie/>.

Met vriendelijke groeten,
namens het Biodiversiteitsteam Woerden
Ton Rullmann

VISIEDOCUMENT BIODIVERSITEITSTEAM WOERDEN - JULI 2024

Visie zonder actie is een droom.

Actie zonder visie is tijdverdrijf.

Met een visie gekoppeld aan actie kan je de wereld veranderen!

Joel Barker

Het Biodiversiteitsteam Woerden is een samenwerking tussen IVN Woerden, KNNV Woerden en Duurzaam Woerden. Het team bestaat uit een groep gemotiveerde vrijwilligers: Woerdenaren met diverse expertise en activiteiten. Er is goed contact met de moederorganisaties, met de gemeente, met lokale politici en met de pers. Er wordt regelmatig samengewerkt met actiegroep Hart voor Natuur Woerden. Teamleden zijn, elk op eigen wijze, betrokken bij groene activiteiten in eigen buurt of Woerden als geheel.

Een visie schetst een gewenste, haalbare situatie, en een helder kader van voorwaarden en uitgangspunten.

Onze visie is een duurzame, circulaire samenleving waarin behoud, herstel en versterking van de biodiversiteit de hoogste prioriteit hebben. We streven ernaar om te leven in een schone wereld, met en dankzij de natuur.

ONZE VISIE

De natuur in Nederland staat ernstig onder druk. De biodiversiteit gaat hard achteruit (afname insecten; versnippering van natuurlijke landschappen enz.). Dit heeft economisch nadelige gevolgen, en gaat ten koste van welzijn en gezondheid. In onze visie krijgt de natuur letterlijk méér ruimte, en krijgt de dynamiek van natuurlijke processen meer kans.

Hoe wordt onze visie realiteit? We stellen de wederzijdse beïnvloeding van natuur en maatschappij centraal. Enerzijds zijn er **natuurlijke processen** waarin biodiversiteit zich kan ontwikkelen. Anderzijds zijn er **maatschappelijke processen** waarbij menselijk denken en handelen leiden tot behoud of achteruitgang van biodiversiteit. Overheid, burgers, bedrijven en instellingen dragen allen bij aan de voorwaarden, uitgangspunten en acties waardoor biodiversiteit tot bloei kan komen.

Tegelijk levert de natuur op allerlei manieren waarde op voor de maatschappij: dat wordt wel 'ecosysteemdiensten' genoemd. Het gaat bijvoorbeeld om grondstoffen zoals water, zuurstof, hout, en natuurlijk voedsel. Insecten spelen een grote rol bij gewasbestuiving, essentieel voor land- en tuinbouw. Het afbreken van vervuilende stoffen, en het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering (bijv. CO2 opslag in bossen, en waterberging) zijn ook voorbeelden van ecosysteemdiensten. Tenslotte dragen natuur en biodiversiteit veel bij aan welzijn en gezondheid; denk bijvoorbeeld aan recreatie. In geld uitgedrukt gaan ecosysteemdiensten om enorme bedragen. Volgens sommige schattingen bedraagt de

waarde van ecosysteemdiensten méér dan het wereldwijde BNP (bruto nationaal product).

De afgelopen decennia neemt de waarde van ecosysteemdiensten niet toe, maar sterk af, wat een grote bedreiging is voor de leefbaarheid van de aarde. Eén concreet voorbeeld is bestuiving van planten: volgens een studie zijn er inmiddels te weinig insecten over, waardoor wilde bloemen niet meer goed bestoven worden. Hierdoor zullen de bloemen zich minder goed voortplanten, waardoor er nog minder insecten komen: een spiraal naar beneden. Onze meeste groenten en fruit zijn ook afhankelijk van bestuiving.

Om deze spiraal te doorbreken, moeten we de druk op de natuur af laten nemen, en maatregelen treffen die een positief effect hebben op biodiversiteit. Duurzaamheid en herstel van biodiversiteit beginnen bij **bewustwording van ons handelen**. Ons handelen heeft direct en indirect geleid tot een wereldwijde toename van broeikasgassen, temperatuur, zeespiegel en vervuiling, en een afname van biodiversiteit. Kiezen voor biodiversiteit betekent bewust *andere* keuzes maken, zodat wij ecosysteemdiensten kunnen blijven ontvangen. We kunnen niet langer doen wat we gewend zijn. We zullen met een andere blik naar de wereld moeten kijken.

Je kan dit heel concreet toepassen in je eigen tuin, straat, en volkstuin. Het soort planten, de hoeveelheid tegels, en de manier van onderhoud, hangen samen met de insecten en dieren die je wel of niet ziet.

Stel jezelf de volgende vragen. Ze helpen ons om **biodiversiteit in ons denken en doen op te nemen**:

1. draagt mijn handelen bij aan het sluiten van kringlopen, het terugdringen van emissies en het verminderen van verspilling (circulaire economie)?
2. draagt mijn handelen bij aan een duurzaam beheer zonder schade aan de natuurlijke omgeving?
3. levert mijn handelen een bijdrage aan het tegengaan van schadelijke klimaatverandering?
4. bevorder ik de aantrekkelijkheid en vitaliteit van het landschap?
5. lever ik winst op voor ecosystemen (water, bodem, lucht), biodiversiteit en de natuurwaarde van het landschap?

Gezamenlijk tonen deze vragen de noodzaak van **integraal denken**: ontwikkelingen rond klimaat, energietransitie, natuurbewoud, natuurinclusief bouwen, vergroening en waterbeheer hangen met elkaar samen. Ze hebben allemaal direct of indirect verband met toe- of afname van biodiversiteit. Integraal denken is één van de belangrijkste aspecten van de nieuwe omgevingswet en de omgevingsvisie. Integratie van biodiversiteit door het stellen van bovenstaande vragen sluit dus naadloos aan op de omgevingsvisie.

HOE GAAN WE DEZE VISIE REALISEREN

Voor een brede, integrale ontwikkeling zoals in de visie beschreven, zijn drie uitgangspunten van belang:

- waar het anders kan, is het niet meer vrijblijvend maar een noodzakelijke en morele verplichting
- waar we denken dat het niet kan, zijn we innovatief
- verandering van 'mindset': omdenken van economisch naar ecologisch

Bij de uitwerking speelt een reeks factoren een rol:

- de goede wil van overheid en uitvoerende diensten met de bereidheid de daad bij het woord te voegen ondanks allerlei belemmeringen
- draagvlak bij de burgers
- de beschikbaarheid van voldoende middelen
- heldere transparante communicatie
- initiërende rol van de overheid
- goede samenwerking tussen overheid, burgers, bedrijven en instellingen
- meten is weten

Afgeleid van bovenstaande punten, en binnen de eigen mogelijkheden, volgt het Biodiversiteitsteam Woerden de volgende werkwijze:

- **informereren van inwoners van de gemeente Woerden over behoud, herstel en ontwikkelen van biodiversiteit**
- **overleg met de gemeente en andere relevante organisaties**
- **stimuleren en faciliteren van groene bewonersinitiatieven, o.a. door goede voorlichting en praktische ondersteuning**
- **biodiversiteitsprojecten in de openbare ruimte initiëren en (mee) uitvoeren**
- **actie voeren bij specifieke ontwikkelingen in de gemeente**

DOELEN: WOERDEN OVER TIEN JAAR (2034)

Een robuust NNW: Natuur Netwerk Woerden, tussen vele natuurparels

- Gemeente Woerden is de ecologisch-groene hoofdstad van het Groene Hart van de Randstad. Daarbinnen wonen, werken, leren en recreëren we en verplaatsen we ons tussen het groen.
- De biodiversiteit is robuust, de gezonde natuur houdt de temperatuur en vochtigheid in balans, neemt CO2 op en vangt fijnstof af. Het groen levert een merkbare bijdrage aan welzijn en gezondheid.
- Overal waar mogelijk zijn bloemrijke bermen met inheemse planten, op verschillende plaatsen vinden we bosjes, bosschages, houtwallen, vogelhagen, rietkragen en andere

verrassingen. Het water in de sloten is schoon, helder en vol leven. De oevers zijn natuurlijk en herbergen veel inheemse planten en dieren. Gedurende het hele jaar zijn er foerageer-, schuil- en nestelplaatsen voor vogels, kleine zoogdieren en voor alle stadia van insecten, en in de winter zijn er voldoende overwinteringsmogelijkheden.

- We hebben voornamelijk inheemse bomen, in de vorm van lanen langs wegen, voor de migratieroutes van vogels, vleermuizen, insecten en kleine zoogdieren, maar ook waar mogelijk in de vorm van bosjes. De bomen mogen hun natuurlijke vorm hebben en worden slechts daar waar het nodig is voor de veiligheid, opgekroond (d.w.z. dat de stam kaal wordt gehouden). In de boomspiegels groeien inheemse planten, die habitat bieden aan vogels en insecten die plaagdieren in de hand houden, de bodem gezond en vochtig houden voor de bomen, en deze ook beschermen tegen maaischade.
- De mooie stukjes zijn met elkaar verbonden door royale stroken bloemrijke berm en natuurlijke corridors van inheemse bomen en vaste planten. Deze ecologische verbindingen vormen samen een natuurnetwerk.
- De gemiddelde nectar-index (maat voor de biodiversiteit) van de Woerdense bermen is de laatste jaren gestegen van 1 naar 4. We streven naar 5 voor de ecologisch beheerde bermen.
- Strakke gazons zijn er alleen nog rond verkeersknelpunten, op ren- en speelveldjes en langs de wegen en paden waar ruimte nodig is. Verder mag de natuur er zijn. Monumenten en gedenkplaatsen komen prachtig tot hun recht in een oase van rust en bloemen waar vogelgeluiden het verkeer overstemmen en vlinders de cirkel van het leven symboliseren.
- De verlichting in de openbare ruimte is zo veel mogelijk afgestemd op wat de natuur nodig heeft.
- Behalve in de openbare ruimte wordt ook op bedrijfsterreinen, schoolpleinen, tuinen, daken en gevels een structurele bijdrage aan onze fijne natuurlijke leefomgeving geleverd.
- De bedrijven beseffen dat zij met het grote oppervlak dat ze gezamenlijk bezetten een grote verantwoordelijkheid dragen. Vol overtuiging hebben zij hun terreinen, daken en gevels vergroend. Dat levert ze een mooie werkomgeving op, wat ten goede komt aan het welzijn en de betrokkenheid van het personeel.
- Bewoners worden gestimuleerd en geholpen om hun tuinen te onttegenen, te ontgrinden en te vergroenen. De tuincentra verkopen veel inheemse planten zonder herbiciden en pesticiden, en turfvrrije aarde. Ze adviseren mensen bij het aanleggen van onderhoudsarme, natuurlijke tuinen.

WAT DOET HET BIODIVERSITEITSTEAM WOERDEN IN 2024

1. Wekelijks spreekuur in de Duurzaamheidswinkel. Bewoners krijgen daar advies over vergroening in hun eigen omgeving, en informatie over biodiversiteit en de activiteiten van het Biodiversiteitsteam.
2. Groene coaches team: een team vrijwilligers dat bewoners bij hun eigen huis of in de Duurzaamheidswinkel adviseert over biodivers inrichten en onderhouden van eigen tuin, geveltuintjes en boomspiegels.
3. Faciliteren en stimuleren van bewonersinitiatieven voor biodivers vergroenen, door:

- I.s.m. gemeente uitvoeren van tegelwip-actie, waarbij bewoners inheemse, gifvrije planten kunnen krijgen voor uit eigen tuin of geveltuin verwijderde tegels.
 - Maken en verspreiden van informatie-folders over biodivers vergroenen: plantkeuze, onderhoud, etc.
 - Ondersteunen van initiatieven van groepen bewoners en organisaties, bijv. door advisering, bemiddelen bij contact met de gemeente, verkrijgen van financiering, etc.
 - Zo veel mogelijk in samenwerking met de gemeente, streven naar promotie van bewonersinitiatieven, door een overzichtelijke presentatie van mogelijkheden en voorbeelden. Dat kan bijvoorbeeld zijn een goed overzicht van de mogelijkheden op de website van de gemeente, gekoppeld aan een overzicht van voorbeelden op de website van het Biodiversiteitsteam.
4. Vergroten van kennis van en draagvlak voor biodiversiteit, door korte artikelen, filmpjes en folders, en door het zoeken van samenwerking met andere organisaties. Uitgangspunt hierbij is dit visiedocument. We maken actief gebruik van de kanalen van IVN, KNNV en Duurzaam Woerden, en uiteraard van onze eigen website. Zo mogelijk werken we samen met de gemeente (pagina's over biodiversiteit op de gemeentelijke website). We sturen regelmatig een artikel naar Kontakt. We bouwen een samenwerking op met RPL (maken van filmpjes). Kansen op samenwerking met andere organisaties benutten we. Op termijn streven we naar een brede alliantie van organisaties die zich inzetten voor biodiversiteit.
 5. Actieve inzet in de vorm van overleg, publiciteit, zienswijzen, en bezwaarschriften, voor het behoud van natuurwaarden bij de Cattenbroekerplas (i.v.m. de plannen voor een recreatie-eiland), bij de bastions Hogewal en Torenwal (i.v.m. het aanleggen van een beschoeiing) en bij het natuurgebied aan de zuidkant van het station.
 6. Participeren in overleg met de gemeente over het groenbeleid.
 7. Doorgaan met het uitvoeren van twee bewonersinitiatieven:
 - herstel flora Cattenbroekerplas
 - onderhoud groen op rotonde Hollandbaan-Molenvlietbaan.

Daarnaast zijn teamleden actief betrokken bij verschillende andere bewonersinitiatieven.